

Voorzitter: J. Sietsma (GroenLinks)

Namens de raad: C.T. Nieuwenhout (GroenLinks), K. Boogaard (PvdA), J. Lo-A-Njoe (D66), D. Brandenburg (SP), J. Boter (VVD), P. Rebergen (ChristenUnie), K. de Wrede (PvdD), H.P. Ubbens (CDA), D. Mellies (100%Groningen), R.F. Staijen (Stadspartij), S.R. Bosch (Student&Stad), H.A. Haaima (PVV)

Namens het college van B&W: P.E. Broeksma (wethouder)

Namens de griffie: W. Meijer

Uitkomsten Windverkenning

01:26:11

Voorzitter: We gaan door naar het volgende onderwerp. Dan hebben we het over het raadsvoorstel Uitkomsten Windverkenning. Er zijn beeldvormende bijeenkomsten geweest en het gaat nu om de vraag of u het raadsvoorstel kunt dragen. Het woord is aan de heer Rebergen.

01:26:34

de heer Rebergen: Dank u wel, Voorzitter. Voorzitter, we hebben de opdracht om zuinig met de aarde om te gaan. Naar aanleiding van de opmerking van de heer Haaima net, de mensen die bijbels onderlegd zijn, begrijpen wat ik bedoel. Daarom ook het klimaatakkoord in onze routekaart 2035. Uit het onderzoek van OIS Groningen, dat was een onderzoek met een inwonerspanel, daaruit bleek dat vijftientig procent van de respondenten zich zorgen maakt over de klimaatverandering. Wat ons betreft is de eerste stap hierin het tegengaan van energieverbruik, door isolatie en energiezuinige apparaten. Door middel van subsidies en leningen worden inwoners hiertoe gestimuleerd. En het fonds dat we net bespraken, kan hierin ook een rol spelen. Maar er zijn er andere bronnen van elektriciteit nodig. Elektriciteit halen we door middel van windturbines op zee en land en met zonnepanelen op daken en in zonneparken. En de voorkeur ligt daarbij op wind op zee en zonnepanelen op daken.

01:27:39

Voorzitter: De heer Rebergen, u heeft een vraag van mevrouw De Wrede.

01:27:42

mevrouw De Wrede: Dank u wel, Voorzitter. De heer Rebergen triggerde mij zonet al door iets te zeggen over rentmeesterschap, waarvan wij dan wel heel benieuwd zijn hoe de ChristenUnie dat dan uitwerkt in haar beleid. Maar daarnaast zei u iets over, dat veel mensen zich zorgen maken over het klimaat en de uitstoot van emissies. Toen zei u: 'De beste manier om dat op te lossen vinden wij, dat is om bezig te gaan met de energietransitie.' Maar waarom vindt u dan de eiwittransitie niet een veel beter idee? Namelijk minder dierlijke producten eten, want dat legt ook veel minder beslag op land. Dan hoeven we bijvoorbeeld al deze discussies over zonneparken en windparken en waar die moeten komen in het kader van klimaat, veel minder te voeren. Enigszins eenvoudig uitgedrukt maar u begrijpt wat ik bedoel.

01:28:33

de heer Rebergen: Ja, ik begrijp wat u bedoelt en ik denk dat het goed is om een keer over de eiwittransitie te spreken, maar volgens mij hebben we het hier over de transitie van energie.

01:28:51

mevrouw De Wrede: Dat ben ik helemaal niet met u eens, want u zegt namelijk net zelf: 'Ja, heel veel

mensen maken zich zorgen om het klimaat. Voor de ChristenUnie is de beste manier om daarmee om te gaan de energietransitie.' Dus u doet hier een stelling waarvan ik dan vraag: werk dat dan eens uit. Vervolgens zegt u: 'We hebben het nu over de energietransitie.' Daar ben ik het niet mee eens. Ik wil toch graag dat die u ingaat op mijn opmerking.

01:29:16

de heer Rebergen: Voorzitter, het is niet letterlijk wat ik zei, wat mevrouw De Wrede aanhaalt, dat ik zei: 'Dit is de beste manier.' Ik zei alleen dat de energietransitie nodig is, om die klimaatverandering tegen te gaan. Daar praten we nu over. Maar er zijn dus andere bronnen van elektriciteit nodig. Dat doen we door middel van wind op zee en land en zonnepanelen op daken en in zonneparken. Wat ons betreft ligt dus de voorkeur bij wind op zee en zonnepanelen op daken. Ik kom daar voor de zonne-energie straks op terug. Wat vandaag op de agenda staat, is dus ook de vraag van hoe we hiermee omgaan. Wat zijn goede locaties voor zonneparken of windmolens en onder welke voorwaarden? In het coalitieakkoord hebben afgesproken dat we de mogelijkheden voor windmolens op Stainkoel'n en Westpoort verkennen. En de mogelijkheid te onderzoeken voor een energielandschap. Bij energietransitie is het belangrijk dat mensen zich betrokken voelen bij de maatregelen die in hun omgeving genomen worden. Inwoners moeten meeprofiteren van de energietransitie. Er zijn hier verschillende vormen van participatie te onderscheiden: actieve participatie en passieve participatie. Ik roep hierbij ook graag de motie: laat omwonenden van zonneparken financieel meeprofiteren, in herinnering. Dat geldt wat ons betreft ook voor windmolens. Bij actieve participatie kan met name gedacht worden aan het meedenken en op onderdelen meebeslissen, maar ook daadwerkelijk mede-eigenaar zijn van bijvoorbeeld zonnepanelen. In ieder geval zullen inwoners betrokken moeten zijn bij de inrichting en de regeling voor compensatie. Als het om passieve participatie gaat, denken we aan compensatie zowel in geld, als de ontwikkeling van de omgeving en anderszins. Wat ons betreft hebben direct omwonenden daarin een andere positie, dan mensen die verderaf wonen. Wat onder omwonenden moet worden verstaan, zullen we steeds duidelijk moet aangeven. In de participatiewaaijer bij het klimaatakkoord staan hiervoor verschillende opties uitgewerkt. Na compensatie van omwonenden kan de restopbrengst in het energietransitiefonds.

01:31:22

Voorzitter: De heer Boter heeft een vraag.

01:31:24

de heer Boter: Ik heb een vraag, want u geeft een heel mooi college bijna over participatie. Maar vindt u ook dat onderdeel van participatie van de heel direct omwonenden, ook zou moeten zijn dat er iets niet komt? Zouden ze die invloed moeten kunnen hebben, volgens de ChristenUnie?

01:31:40

de heer Rebergen: Dat ligt natuurlijk een beetje aan het moment van participatie. We hebben natuurlijk bijvoorbeeld de routekaart 2035 vastgelegd, waarin we ook bepaalde ambities hebben uitgesproken. Als je het hebt over die ambities en inwoners daarin laten meedenken, daar zit dan die invloed. Als we op een gegeven moment een bepaalde visie hebben vastgesteld, dan zullen we ook moeten kijken: hoe kunnen we die visie zoveel mogelijk vormgeven? Dan is het niet altijd dat bepaalde dingen niet door kunnen gaan.

01:32:13

Voorzitter: De heer Ubbens.

01:32:14

de heer Ubbens: Dus u uw reactie op de bewoners uit de omgeving Roodehaan die zeggen: 'Wij willen dit hier niet.' Dan zegt: 'Dan had u in de discussie een paar jaar geleden over de energieroutekaart maar moeten inspreken, dat is nu te laat. Nu hebben we deze routekaart vastgesteld, dit is de ambitie, dus het moet.'

01:32:33

de heer Rebergen: In grote lijnen wel. Uiteindelijk heb je natuurlijk wel te maken met dat we hebben gezegd: we gaan een verkenning doen, of dat mogelijk is. Die verkenning, dat had ik ook in mijn woordvoering staan, wat ons betreft is die verkenning tot nog toe zorgvuldig uitgevoerd. Er zijn er nog wel een aantal dingen die wat verder uitgezocht moeten worden, maar dat kan wat ons betreft in een verdere verkenning worden opgepakt.

01:32:56

Voorzitter: De heer Brandenburg.

01:32:58

de heer Brandenburg: Er is een routekaart met een ambitie. Er worden verkenningen uitgevoerd, of het kan. Verkennen betekent volgens mij: polsen of het kan. Dan komt er bij Roodehaan toch in grote mate uit: wij willen het niet hier. Maar dan zegt de ChristenUnie: 'Ja, jammer dan, want we hebben nu eenmaal ambities.' Dus iedereen moet nu altijd huiverig zijn, omdat er ooit een ambitie voor 2035 is afgesproken. Zo begrijp ik dat goed?

01:33:22

de heer Rebergen: We hebben natuurlijk een aantal dingen vastgelegd. Ook voor de verkenning hebben we een aantal randvoorwaarden gesteld. En als het binnen die randvoorwaarden past, en uit de verkenning komt dat het kan, dan zou het kunnen doorgaan wat mij betreft, ja.

01:33:34

Voorzitter: De heer Brandenburg.

01:33:35

de heer Brandenburg: Maar een van de randvoorwaarden die in de verkenning, stond er expliciet in, is alleen als er draagvlak is. Ja, ik weet niet in welk universum aan die randvoorwaarden is voldaan, maar ik heb hem niet heel erg geproefd vorige week.

01:33:49

de heer Rebergen: Nee, dat is voor het vervolg van het participatieproces ook wel de noodzaak om daarmee verder te gaan, maar daar ligt inderdaad niet meer de keuze: komt hij er wel of komt hij er niet. Die keuze die ligt nu voor van, gaan we hier verder mee.

01:34:05

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout.

01:34:08

mevrouw Nieuwenhout: Is de heer Rebergen het ook met mij eens, dat draagvlak niet een statisch iets is, maar iets dat kan groeien, iets dat ook kan verbeteren, op het moment dat je bijvoorbeeld de inwoners serieus neemt en goede mitigerende en compenserende maatregelen treft?

01:34:22

de heer Rebergen: Jazeker. Die inwoners zijn niet voor niks nu gevraagd om een soort principebesluit,

om ook de ruimte te krijgen om hier verder in mee te denken. Daarmee zou inderdaad dat draagvlak toch kunnen wijzigen.

01:34:32

Voorzitter: De heer Ubbens.

01:34:35

de heer Ubbens: Dan begrijp ik toch het hele concept van kaders stellen vooraf niet echt. Dus er worden kaders gesteld, daar voldoet het dan niet aan, maar dan zegt meneer: 'Ja, dat kan allemaal nog wijzigen in de toekomst, we hopen dat het dat in de toekomst eraan gaat voldoen.' Dus gaat het toch maar door. Dan begrijp ik niet wat mij met kaders doen. Als het draagvlak wijzigt, stelt het wijzigt de verkeerde kant op, zetten we de boel dan weer uit? Ik bedoel, gaan die windmolens weg, want het draagvlak is afgenomen? Ik begrijp dit niet.

01:34:59

de heer Rebergen: Ik heb niet echt een vraag gehoord, maar ik ga verder.

01:35:02

de heer Ubbens: Kunt u het nog een keer uitleggen dan?

01:35:07

de heer Rebergen: Volgens mij is duidelijk wat ik gezegd heb. Ik heb nog een vraag aan het college over Westpoort. In participatieprocessen met Westpoort zijn diverse problemen naar voren gekomen. Wat ons betreft kan het niet zo zijn, dat er nu geen windmolens komen in de onderzochte opstelling, dat die punten niet op tafel blijven liggen en daar wat aan gedaan wordt. Kijkt het college hier ook zo tegenaan. Tot zover. Dank u wel.

01:35:31

Voorzitter: Laat ik het woord geven aan mevrouw Nieuwenhout.

01:35:37

mevrouw Nieuwenhout: Dank u wel Voorzitter. We hebben nog negen jaar de tijd, om de meest schadelijke effecten van klimaatverandering tegen te gaan. Daarvoor is een grote transitie nodig in onze leefomgeving, in ons energiesysteem, in ons denken en in onze eiwitbronnen natuurlijk. De raad heeft hier ook zijn verantwoordelijkheid in genomen door het doel van Groningen duidelijk te maken: in 2035 CO₂-neutraal. De huidige plannen voor wind en zon, zijn een deel van de uitwerking hiervan. Maar dat geeftrijving, zeker bij omwonenden. Mensen vragen zich af: waarom hier? Er is een zorgvuldige afweging gemaakt waar een aantal zoekgebieden uit zijn gekomen en voor die gebieden is vervolgens met de windverkenning, weer een zorgvuldige procedure gestart. Waarbij de zorg van de inwoners, de inpassing, de ecologie een grote rol speelden. Complimenten aan het college, de andere organisaties in de windverkenning en vooral ook aan de inwoners, over hoe het proces tot nu toe is verlopen. We zijn heel blij dat alles op tafel is gekomen, ook als dat, zoals in Westpoort leidde tot het niet doorgaan van de locatie. Wij hopen dat deze verkenning gebruikt wordt als leerproces, voor volgende grote energieprojecten. We zien al dat er enthousiaste inwoners zijn opgestaan om nieuwe locaties aan te wijzen. En hoe nu verder met Roodehaan? GroenLinks vindt het belangrijk dat de stem van alle inwoners, van alle omwonenden, goed gehoord wordt. We weten door de windverkenning waar de zorgen leven. Nu is het zaak om in die uitwerking van de plannen die zorgen een plek te geven, door mitigatie en compensatie. Wij willen dat het college, samen met omwonenden, een manier ontwikkelt waardoor de zeggenschap van inwoners gewaarborgd wordt.

01:37:19

Voorzitter: De heer Brandenburg en dan meneer Boter.

01:37:25

de heer Brandenburg: Kijk, ik begrijp dat GroenLinks zegt: 'We hebben nog maar kort de tijd. We moeten nu met de belangrijkste uitdaging die er is aan de slag.' Dat deelt mijn fractie. Dat vinden wij ook. Maar is GroenLinks niet bang, dat als je je als gemeente dit soort plannen ontwikkeld, opstelt als een doordenderende sneltrein waar bewoners niet mee kunnen praten, of het er komt en hoe het er komt, dat op de lange termijn elk draagvlak breekt en het moeilijker maakt, juist op de lange termijn, om aan dat soort plannen te voldoen? U bent hier straks medeverantwoordelijk voor het feit dat mensen geen vertrouwen hebben in de overheid om dit goed te doen. Hoe ziet GroenLinks dat?

01:38:06

mevrouw Nieuwenhout: GroenLinks is het helemaal niet eens met deze visie. Volgens mij is het helemaal niet zo, dat de gemeente doordendert en geen consideratie heeft voor de omwonenden. Het feit dat Westpoort überhaupt niet is doorgedaan, is door een opeenstapeling van zorgen, waaronder ook die van de omwonenden. Het feit dat bij Meerstad Noord het park uiteindelijk kleiner wordt, dan wat in eerste instantie is voorgesteld, is ook door overleg met omwonenden. Dus dat slaat nergens op wat u zegt.

01:38:31

Voorzitter: De heer Brandenburg.

01:38:33

de heer Brandenburg: Voorzitter, er is twee keer onderzoek gedaan door de Rijksuniversiteit naar het vertrouwen dat mensen hebben in instanties aan het begin, halverwege het proces. En wat blijkt? Het vertrouwen dat mensen hebben in de gemeente en Groninger power is gedaald. Dat was onder de helft. Dat is toch iets om je enorm zorgen over te maken, bij iets wat zo belangrijk is voor de komende jaren. Daar is GroenLinks het toch op zijn minst wel met de SP eens, of niet?

01:39:00

mevrouw Nieuwenhout: GroenLinks vindt inderdaad ook dat het belangrijk is, om de inwoners serieus te nemen en hun zeggenschap ook serieus te nemen. Daar ga ik nu in mijn woordvoering verder op in.

01:39:09

Voorzitter: U krijgt eerst nog een vraag van meneer Boter.

01:39:10

de heer Boter: Dank u wel, meneer de Voorzitter. Want u gaf aan dat de mitigatie, die gaat dan uiteindelijk over of de invulling van de daadwerkelijk te plaatsen molens. Zou het dan ook niet kunnen zijn, dat het dan niet doorgaat of in een andere vorm doorgaat met minder molens? Want u noemde zelf al dat er andere mensen zijn die zeggen: 'In dit gebied zou er ook een komen.' Het gaat uiteindelijk om de optelsom in de hele gemeente of de hele provincie, niet zozeer op die plek.

01:39:37

mevrouw Nieuwenhout: Inderdaad, het gaat over een optelsom. Met deze molens zijn we op de helft van onze ambitie voor windenergie. We kunnen ook zeggen: 'We doen minder wind, maar dan moeten we nog meer zon doen.' Dat is ook niet wenselijk. Het lijkt me lastig om uit zo'n proces te komen met: we gaan de windmolens bij Roodehaan niet door laten gaan. Ik zie wel heel veel ruimte voor bijvoorbeeld een gesprek over of er dan bijvoorbeeld nieuwe molens moeten komen, welk type,

of er een zeearend detector moet komen, of een bos, stil asfalt, al die dingen liggen wat mij betreft nog open. Ik wil daar niet nu al een keuze in maken en als raadslid voorschrijven, wat de inwoners het liefste zouden willen. Ik wil dat van de inwoners horen en ik wil dat het college daarover met een plan komt. Dan ga ik nu graag wel door met mijn woordvoering.

01:40:32

Voorzitter: De heer Brandenburg heeft nog een dringende vraag.

01:40:35

de heer Brandenburg: Dan zegt GroenLinks: 'Nee, ik wil dat nu niet invullen, ik wil dat de bewoners daarover gaan.' Maar u wilt wel invullen dat ze er ongeacht wat de bewoners daarvan vinden, moeten komen. Waarmee u dus het risico neemt, om op de lange termijn elk draagvlak voor duurzame energie, onze grootste uitdagingen...

01:40:58

Voorzitter: Uw punt is punt gemaakt. Mevrouw Nieuwenhout.

01:41:03

mevrouw Nieuwenhout: Wat voor mij belangrijk is, is ook dat de mensen die nu niet kunnen inspreken, de toekomstige generaties bijvoorbeeld, dat die ook gehoord worden. Die nemen wij dus ook mee in onze overwegingen. Wij vinden het dus belangrijk dat het college komt met een kader waar die zeggenschap voor de inwoners, voor de omwonenden, goed in geregeld is. Juist omdat er dus niet een commerciële ontwikkelaar is, maar de gemeente zelf, hebben wij er vertrouwen in dat die mitigatie en compensatie op een fatsoenlijke manier geregeld kunnen worden. Wij denken dat dat bijdraagt aan het draagvlak voor deze ontwikkeling. Tot slot nog enkele woorden over duurzaam Helpman en over Ommeland.

01:41:49

Voorzitter: De heer Ubbens, een korte vraag alstublieft.

01:41:53

de heer Ubbens: U denkt dat het bijdraagt aan het draagvlak, maar als dat niet zo is, maakt u ook niks uit, want het gaat toch door.

01:42:01

mevrouw Nieuwenhout: Dat maakt mij wel uit, want we zijn nog niet eens op de helft van onze doelstelling. Wij vinden het belangrijk dat binnen het kader, dat de windmolens daar op die plek wel komen, en bij Westpoort niet, want jullie doen alsof we doordenderen, maar dit is al vijftig procent vermindering van wat we zouden doen. Binnen dit kader, dat de windmolens er komen, valt er nog hartstikke veel te bespreken en dat vind ik dat het college dat met de inwoners moet doen.

01:42:27

de heer Ubbens: Mijn vraag was: komt er een moment dat uw draagvlak wel gaat wegen? Of zegt u: 'We gaan door en als iets aan gedaan is, ook al zijn mensen niet tevreden, er is geen draagvlak. De doelstelling is om iets te realiseren, dus dat gaan we doen.'

01:42:40

mevrouw Nieuwenhout: Het ligt niet alleen aan mij persoonlijk, maar de hele raad krijgt volgens mij nog een keer de plannen allemaal te zien en heeft uiteindelijk daar ook zeggenschap over. Dus dat lijkt mij het moment, dat wij als raad het totaalplaatje van onze verantwoordelijkheid naar toekomstige generaties, het draagvlak voor inwoners, de ecologische inpassing en alle andere

aspecten, bij elkaar moeten optellen en dan een zorgvuldige afweging maken: gaat dit door of gaat het niet door? Dan zou ik nog de wethouder willen vragen: hoe gaat hij om met die andere initiatieven, die in de inspraakreacties naar voren zijn gekomen? Mijn fractie vindt het prijzenswaardig, dat er nieuwe groepen op staan die zeggen: 'Die windmolens, zet die bij ons, want wij willen graag bijdragen aan de oplossing van dit klimaatprobleem.' Dank u wel.

01:43:28

Voorzitter: Wie mag ik het woord geven? De heer Boter.

01:43:42

de heer Boter: Dank u wel, meneer de Voorzitter. Het woord participatie is veel gevallen in deze discussie en nu vandaag ook weer rond windverkenning. Want ik beperk me nu maar even tot windverkenning, ik heb ze alle drie opgeknipt. Het doel van participatie is dat er door een goed en deugdelijk overleg tussen alle betrokken partijen, een mooi project wordt gerealiseerd met een zo groot mogelijke mate van tevredenheid. Want honderd procent tevredenheid, we kunnen ernaar streven, maar daar gaan we geen steen meer op een andere steen leggen, laat staan een windmolen neerzetten. Hiertegen is, en dat is dan het idee, wordt er dan relatief minder procedures gevoerd en dan zou je tijdwinst kunnen boeken. Dus dat betekent dat er best wel wat tijd in participatie mag worden gestoken. Wat onze fractie betreft, moet de participatie nog beginnen. Want er is wel verkend en er is ook wel gesproken over, er zijn wel wat keuzes gemaakt, maar echte participatie is er nog niet geweest in onze beeldvorming. Dat gaat dus wel over een definitief besluit. Bij een definitief besluit kan dat dus ook een 'nee' betekenen. En dan hoor ik GroenLinks zeggen, ook bij het vorige onderwerp, dat we nog negen jaar hebben. Dus de club van Rome, van GroenLinks heeft bepaald dat er over negen jaar een BIG bang is en dat de aarde waarschijnlijk vergaat. Maar dat is een opgelegde doelstelling. Mogelijk een hele begrijpelijke, want wij zullen echt niet ontkennen dat we wel iets moeten gaan doen, maar die doelstelling zou je iets ruimer kunnen doen en in ieder geval kunnen kijken dat je de goede kant op beweegt. Voordat je dat definitieve besluit gaat nemen over windmolens straks, of over zonnepanelen en ook zonnepanelen zullen er nog wel wat stukken en onderzoeken moeten worden gedaan en zullen we moeten kijken wat de precieze invulling dan zou moeten zijn. Maar de essentie daarvan is wel draagvlak. Uiteindelijk moet er een soort modus gevonden worden, waarin die windmolens geplaatst kunnen worden en waarin je ook zou kunnen kijken van: klopt dit ongeveer en is dit ook nog enigszins conform de wensen van de inwoners van Roodehaan en Engelbert en de directe omgeving. En los van dit alles, want het is een duivels dilemma, heeft onze fractie al aangegeven, net als de ChristenUnie, dat je windmolens het liefst op zee plaatst en zonnepanelen op daken. Daar kun je ook veel grotere molens neerzetten. Die molens hebben een grotere efficiency en volgens mij zijn er zelfs deskundigen die zeggen dat je een groot deel van de Noordzee zou kunnen voorleggen. Maar daar zal je ook nog eens een keer goed naar moeten kijken. Omwonenden heb je daar in ieder geval wat minder. Hieruit spreekt wat ons betreft enige terughoudendheid voor de windmolens op land. Nu zijn wij ook voor een gedegen participatie, dus als uit de participatie komt met de inwoners, dat er een wens is en dat er uitgekomen wordt dat de windmolens op zee constructief kunnen zijn, dan vinden wij dat natuurlijk ook acceptabel. Maar bij nummer twee van dit raadsvoorstel over de verdere uitwerking van het windmolenpark, missen we de volgende punten: wat is de constructie juridisch waarin je dit zou kunnen doen? Want de inspraak kun je met iedereen doen, maar kunt ook vertegenwoordigers van de inwoners in een constructie, zoals ook net besproken, zetten van vijf personen. Die gaan bekijken onder welke voorwaarden je tot een inpassing van een windmolenpark kunt komen. Hoe ziet de invulling er

precies uit, van het aantal windmolens? Zit daar nog ruimte in of niet? En als de windmolens er zouden komen, wat zijn dan de wens uit Roodehaan of Engelbert, waar rekening mee gehouden kan worden? Een aantal dingen werden genoemd als stil asfalt, maar het kan aan isolatie liggen, een geldbedrag per jaar wat uitgekeerd wordt, een korting op de energierekening. Dit zijn allemaal maar voorbeelden die wij bedacht hebben als fractie. Aandelen in de op te richten juridische entiteit, als dat een private instelling is die iets doet, aanleggen of compensatie van het gewenste Engelberts Bos, zodat je ook groen compenseert met molens, en in de nacht de windmolens uit. Dat heeft ook weer consequenties, dus er zijn nog genoeg dingen waar je naar kunt kijken in een goed participatietraject. Wat ons betreft zou dat ook echt nog een keer goed bekeken moeten worden en zal er ook echt moeten worden bekeken, naar aanleiding van een aantal andere adviezen: waar zou je die plekken nog kunnen vinden voor wind en zon? Dan tot een optelsom moeten komen of je die ambities haalt, in plaats van sommige gebieden heel zwaar te treffen en anderen bijna niet.

01:47:50

Voorzitter: Dank u wel. De heer Bosch.

01:47:56

de heer Bosch: Een interruptie. Ik snap het verhaal. De heer Boter zegt: 'De participatie moet nog beginnen.' Waar zit dan uiteindelijk het beslisrecht? En hoe ziet de heer Boter dat exact voor zich? Als je dat legt bij precies de omringende de bewoners bij dit soort projecten, dan weet ik wel hoeveel windmolens we überhaupt in de gemeente Groningen gaan plaatsen.

01:48:17

de heer Boter: Dat zijn twee vragen. Uiteindelijk is het een afweging tussen het algemeen belang en het individuele belang. Dus dan zou je niet op nul hoeven uitkomen. Maar dat zou wel kunnen als het draagvlak heel slecht is, of je krijgt het niet geregeld. En op de eerste vraag, dat besluit dient genomen te worden als er een vergunning moet komen voor die windmolens. Eventueel daarvoor nog projectbesluit. Dus dat zijn de formele besluiten die genomen worden, dan kunt u nagaan wie die besluiten moet nemen.

01:48:47

Voorzitter: Dank u wel. Wie kan ik dan het woord geven? Mevrouw de Wrede.

01:48:52

mevrouw De Wrede: Nee, ik heb toch nog even een vraag aan de heer Boter. Mag dat?

01:48:56

Voorzitter: Kort.

01:49:00

mevrouw De Wrede: De VN-Secretaris-Generaal António Guterres, heeft net in een recent rapport van de Verenigde Naties verteld dat het jaar 2020 een van de drie warmste jaren ooit gemeten is. Ik hoef u volgens mij ook helemaal niet te vertellen, dat de klimaatverandering enorm zichtbaar is. Zelfs al in Nederland en nog veel meer in juist armere gebieden, die dichterbij de evenaar zitten. Hoe komt u erbij dat we nog wel even kunnen wachten met het aanpakken van onze emissie-uitstoot? Dat we nog wel even tijd hebben. Hoe durft u dat te zeggen?

01:49:40

de heer Boter: Ik vind het fijn dat mevrouw De Wrede mij woorden in de mond legt, want volgens mij heb ik over de hele emissie-uitstoot nog niks gezegd, en heb ik ook niet de hele wereldproblemen

opgelost. Ik heb het hier over het aantal windmolens die tussen Roodehaan en Engelbert komen. Verder lijkt mij dat de uitspraak die de heer Guterres heeft gedaan, zal hij wel gedaan hebben met onderbouwing vanuit zijn VN-organisatie. Daarvoor dank.

01:50:03

Voorzitter: De heer Brandenburg.

01:50:06

de heer Brandenburg: Voorzitter, vorige week spraken hier tientallen bewoners over de uitkomsten van de windverkenning. We hebben veel brieven gehad, veel mails gehad en ook in juni toen we een eerdere bespreking hadden van deze windverkenning, waren er veel insprekers en reacties. Ook destijds toonde mijn fractie zich kritisch over wind op land. Wij stelden toen een aantal harde voorwaarden: het kan alleen bij echte zeggenschap voor omwonenden, het kan alleen als er duidelijkheid is over de exploitatie, het kan alleen als de opbrengsten terugvloeien naar de omgeving en het kan alleen als eerste andere strategieën als Zon op daken en energiebesparing, gerealiseerd zijn. Voorzitter, mijn fractie constateert dat met die eisen van mijn fractie, niks is gedaan. Nu zijn we dat wel gewend van dit college, dus ik voel me daar persoonlijk niet zo door gekwetst.

01:50:57

Voorzitter: De heer Bosch heeft een vraag.

01:51:00

de heer Bosch: Voorzitter, ik wil toch graag wat meer weten wat de SP nu precies bedoelt met eerst alle daken volleggen.

01:51:11

de heer Brandenburg: Dat zit in mijn woordvoering maar daar moet nog heel even twee alinea's op wachten. Ik zei al, ik voel me niet meer zo gekwetst door het college. Maar als volksvertegenwoordiger gaat het me wel aan het hart, dat bewoners het gevoel hebben dat er met hun mening onvoldoende is gedaan. En dat bleek uit de inspraak vorige week. Van echte zeggenschap van de omwonenden is geen sprake geweest. Of er windmolens komen, is geen bespreekpunt. Bewoners geven ook aan, dat er hun eisen, als die dingen waar ze eigenlijk tegen zijn, er dan toch moeten komen, onvoldoende als harde voorwaarde in dit raadsvoorstel staan. Zelfs voorstanders van windenergie zeggen tegen de raad: 'Doe het goed of doe het niet.' Want harde voorwaarden over hoe bewoners gecompenseerd worden, die ontbreken. Voorwaarden over welke investeringen er dan in hun gemeenschap worden gedaan, ontbreken ook. Dat komt ook omdat we nu pas, na de verkenning in deze raad, spreken over hoe wij überhaupt met exploitatie en rendement omgaan. Die volgorde, die klopt van geen kant en het is echt een politieke misser. Daarnaast wordt er ook een loopje genomen met de eisen van bewoners over de best beschikbare technieken. Doordat een wethouder trots in de media roeptoetert dat er tweedehands molens komen. En dan geeft diezelfde wethouder ook nog eens geen enkele blijk van empathie voor de gevoeligheid door te stellen dat ze toch lelijk zijn en daarom wel in regenboogkleuren kunnen. Ja, Voorzitter, je gaat je bijna afvragen: wil deze wethouder, dat de overgang naar schone energie leidt tot weerstand en wrevel bij de bevolking, want hij doet daar wel heel erg zijn best voor. Wat dan ook nog geldt, is dat we niet eerst het goede voorbeeld geven als gemeente. Dan kom ik op de vraag van Student en Stad. Door de moeilijke zaken eerst te doen, daardoor vermindert het draagvlak. Onze inwoners begrijpen niet dat er grote windmolens in de natuur moeten komen, terwijl de meeste daken van huizen en bedrijven nog leeg zijn. We wachten nog steeds op een kader voor Zon op daken. We wachten nog

steeds op dwingende maatregelen voor bedrijven en instellingen, goed voor de helft van ons energieverbruik, energiezuiniger te laten worden. Dat voedt het idee dat dit college vooral snel en makkelijk, haar eigen groene imago wil oppoetsen over de rug van bewoners. En dat, Voorzitter, is volgens mijn fractie de echte tragedie. Door zo onzorgvuldig en politiekongevoelig om te gaan met misschien wel het belangrijkste politieke thema van onze tijd, komt uiteindelijk het draagvlak voor de noodzakelijke overgang onder grote druk te staan.

01:53:47

Voorzitter: Een vraag van de heer Rebergen.

01:53:48

de heer Rebergen: Dank u wel, Voorzitter. Zon op daken heeft de voorkeur, dat heb ik net ook al gezegd. Daarvoor is ook de zonneladder opgesteld. Nu is wel aangegeven dat ook voor de zonneladder dat dat wel een voorkeursvolgorde is, maar niet een tijdsvolgorde. Hoe kijkt de SP daartegenaan?

01:54:09

de heer Brandenburg: Wij vinden dit dus een tijdsvolgorde. Eerst dat doen, zodat inwoners ook zien dat de gemeente alles heeft gedaan wat nodig is. Nu is het aan ons, om ook een steentje bij te dragen. Deze volgorde is fout en dat zien bewoners dondersgoed.

01:54:21

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout.

01:54:22

mevrouw Nieuwenhout: We hadden het eerder ook al over windmolens op zee. Wil de heer Brandenburg wachten totdat Roodehaan ook aan zee ligt?

01:54:31

de heer Brandenburg: Voorzitter, kijk dit is het punt. Nee, ik heb het niet over wachten. Ik maak mij grote zorgen over de toekomst van onze energie. En ik maak mij grote zorgen over toekomstige generaties. Alleen waar ik mij nog meer zorgen over maak, is dat wij voor de komende tientallen jaren al het draagvlak verspelen door hier als een stelletje elitaire types te gaan zeggen: 'U moet gewoon en wij bepalen.' Dat kan niet zo zijn. Daarom brengt het een oplossing niet dichterbij, maar juist verder weg. Daar maak ik mij ernstig zorgen over.

01:55:07

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout.

01:55:10

mevrouw Nieuwenhout: Is de heer Brandenburg het ook met mij eens, dat vooral heel hard roepen dat wij allemaal elitaire mensen zijn die heel erg doordenderen met deze plannen, de oplossing al helemaal niet dichterbij brengt. Dat het ook geen recht doet aan de manier waarop de gemeente tot nu toe met deze projecten is omgegaan en ook voornemens is om in de toekomst met deze projecten om te gaan.

01:55:28

de heer Brandenburg: Voorzitter, mijn fractie heeft in deze raad een motie aangenomen gekregen. Om op alle corporatiepanden zonnepanelen te leggen. Daar is tot op heden nul uitvoering aan gegeven door dit college. U kunt mij niet verwijten, dat wij niet met voorstellen komen. We hebben talloze voorstellen. Wij voelen talloze acties voor verbetering van woningen. Dat zet zoden aan de

dijk. Ik zeg ook niet dat we niks moeten doen, maar op deze manier, nadat je drie-en-een-half jaar ongeveer in een college hebt gezeten en nog zes molens neer te willen zetten. Dat is niet de weg. Dat is niet de politiek van bewoners, is niet de politiek van mijn fractie en dat is echt de verkeerde weg. Omdat we daarmee op lange termijn alle draagvlak op het spel zetten. En ik roep u echt op: 'Overweeg dat. Maak eerst afspraken met inwoners. Zorg eerst voor echte zeggenschap en duw geen molens in welke kleur dan ook, door de strot.'

01:56:24

Voorzitter: De heer Bosch.

01:56:27

de heer Bosch: Voorzitter, volgens mij staat de SP echt een beetje los van de werkelijkheid als je zegt: 'Eerst daken volleggen, voordat wij überhaupt iets anders kunnen gaan doen.' Dan moet je heel veel daken gaan versterken. Je kan private ondernemingen niet verplichten daar panelen op te zetten. Wat volgens mij juist gebeurt door dit soort valse wensen neer te leggen, dat het mogelijk zou kunnen zijn om eerst A helemaal uit te voeren en dan pas B helemaal, dat zorgt juist voor het draagvlak vermindering. We moeten juist eerlijk zijn naar onze inwoners en duidelijk zeggen dat de afgelopen generaties ons met een enorm probleem hebben opgezadeld. Dat doet af en toe een heel klein beetje pijn bij een kleine groep inwoners. Volgens mij moeten we dat zeggen. Is dat juist goed voor het draagvlak. Bent u het daarmee eens?

01:57:14

de heer Brandenburg: Voorzitter, ik heb net ook al gezegd: als wij een motie indienen om alle corporatie panden vol te leggen. Die wordt door de raad aangenomen, maar niet uitgevoerd door een wethouder, dan past het dit college niet, om wel grote molens neer te zetten. Dan past het niet om hier te zeggen: 'Ja, doet een beetje pijn voor een paar inwoners.' Kijk, wat wij moeten doen is inderdaad, en dat ben ik met u eens, het kan niet allemaal van vandaag op morgen geregeld worden, wat ik wil. Dat komt omdat wij in een economisch systeem zitten, wat dat tegenwerkt. Want niet de vorige generaties waren het probleem, dit economisch systeem, het kapitalisme, dat maakt echt de transitie onmogelijk. Daarbinnen moeten we doen wat kunnen, dat ben ik helemaal met u eens. Maar nu, op deze manier ermee omgaan, is het draagvlak voor de toekomst verspelen en dan komen we er nooit.

01:57:58

Voorzitter: We sluiten dit debat af. Wie kan ik het woord geven? Mevrouw Boogaard.

01:58:12

mevrouw Boogaard: Dank u wel. Ik kan me grotendeels aansluiten bij de woordvoering van GroenLinks, maar ik wil er nog iets aan toevoegen. De PvdA steunt de ambitie van de gemeente om een deel van de energievoorziening zelf duurzaam op te wekken. We moeten niet vergeten, dat we uiteindelijk maar een heel klein deel als gemeente zelf gaan doen. Maar we komen wel in de fase waar het gaat schuren, en dat merken we. Op papier zijn de ambities prachtig. Maar we komen nu in een fase waar het zichtbaar wordt. Zichtbaar wat het betekent voor onze inwoners en omwonenden, ons landschap. Dat is niet altijd mooi. Tegelijkertijd weten we dat als we onze bijdrage willen leveren, het ergens pijn gaat doen. Dan is het de vraag: waar blijft de pijn het meest beperkt en hoe kunnen we ons maximaal inspannen om die pijn te verzachten?

01:58:52

Voorzitter: Mevrouw de Wrede.

01:58:54

mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ik onderschrijf de woordvoering van mevrouw Boogaard tot nu toe. Ik ben benieuwd of zij het met me eens is, dat het feit dat die energietransitie nu al begint te schuren, dat dat ook wijst op de nadruk van het feit, dat we met zijn allen grenzen aan de groei moeten stellen. Bent u dat met mij eens?

01:59:19

mevrouw De Wrede: Ik ben het in zoverre met u eens, dat ik inderdaad vind dat onze partijen in Den Haag, die van u, die van mij en die van alle anderen hier, eraan moeten werken om te zorgen dat er betere regels aan bedrijven gesteld worden. Dat we daar ook allerlei maatregelen voor treffen, zodat ook zij hun bijdrage gaan leveren door minder te verbruiken, door duurzamer te verbruiken enzovoort. Maar ik denk niet dat dat een discussie is, die we hier op gemeenteniveau moeten voeren, want dat gaan wij hier niet oplossen. Voorzitter, de PvdA steunt het voorstel om het proces bij Westpoort te stoppen en verder te gaan met de verkenning bij Roodehaan, maar wel met een paar kanttekeningen. Ten eerste, kijk nogmaals goed naar de ecologische gevolgen en de bezwaren die hierover geuit zijn. Niet alleen wat betreft de vogels, maar ook de natuur in de brede zin. Resultaten uit de MER zijn een ondergrens, niet per se een ambitie. Ook als een MER positief is, kan dit nog steeds betekenen dat het naar onze maatstaven niet wenselijk is. Klopt mijn constatering dat die uitkomst ook na dit besluit nog mogelijk is? Is het college het met mij eens, dat we als gemeente hogere ambities voor natuur en leefomgeving nastreven dan enkel of het valt binnen de wettelijke normen?

02:00:27

Voorzitter: De heer Boter.

02:00:28

de heer Boter: Dat klinkt natuurlijk echt als een sprookje. Maar gaat u alleen kijken naar bezwaren? Of gaat u er ook wat mee doen als PvdA.

02:00:38

mevrouw De Wrede: Volgens mij stel ik nu een vraag aan de wethouder. Dat is omdat wij gekeken hebben naar die bezwaren en wij die bezwaren begrijpen. We dus ook willen dat daar nog een keer goed naar gekeken wordt, of er een kern van waarheid in die bezwaren zit, waar we nog meer moeten doen. En dat kan zijn dat je zegt van: misschien is deze locatie toch niet geschikt, misschien moeten we het anders inrichten, misschien van alles. Maar wat wij vragen is om daar nog een keer goed naar te kijken, omdat wij die bezwaren inderdaad gehoord hebben en willen dat er op een goede manier mee omgegaan wordt. Het tweede en het laatste punt wat ik heb: zorg dat de positie van omwonenden in een verdere uitwerking stevig geborgd is. We vragen veel, geef dan ook royaal. Daar komt die weer die zorg voor een kader, waar we op kunnen beoordelen. Omwonenden moeten een stevige vinger in de pap hebben, daar waar het gaat om het voorkomen en verminderen van overlast. Maar we verwachten ook dat zij een leidende rol zullen hebben in hoe compensatie vorm zou moeten krijgen. Dank u wel.

02:01:40

Voorzitter: Dank u wel. Meneer Ubbens.

02:01:41

de heer Ubbens: Ik heb nog een vraag aan de Partij van de Arbeid. Vindt u niet zelf dat wij dat kader ook enigszins mee kunnen geven? Wij stellen nu een raadsvoorstel vast. Het college gaat verder. Dan

kunnen we het nu een kader meegeven, waarbinnen wij zeggen: dit zijn wel de randvoorwaarden waarbinnen het kan. Dat kunnen we toch opstellen als raad?

02:01:58

mevrouw De Wrede: Dat klopt, dat gesprek kunnen we voeren. Maar ik vind het wel een heel ingewikkelde vraag. We hebben al die verschillende componenten, dat ze ook allemaal terugkomen in alle bijlagen die we doorgespit hebben. Maar wat betekent het als we zeggen: we zetten die molens uit, zodat ze niet die maximaal zes uur slagschaduw hebben? Hoeveel euro moeten ze dan minder krijgen? Dit is echt een gesprek volgens mij, wat wij niet moeten bepalen voor de omwonenden. Dat vind ik dus wel echt een heel ingewikkelde. Die discussie hadden we ook bij het vorige onderwerp. Als u met goede voorstellen kunt komen waar wij van zeggen: daar moet dat aan voldoen, dan wil ik daar zeker in meegaan, als we het ermee eens zijn.

02:02:43

Voorzitter: We gaan afwachten. Wie kan ik het woord geven? De heer Ubbens.

02:02:47

de heer Ubbens: Ja, ik kan me grotendeels aansluiten bij de woordvoering eerder van de VVD. Ik heb nog wat zaken aan te vullen. Toen wij dit voorstel voor het eerst lazen dachten we: ok Westpoort is afgefallen, om begrijpelijke redenen. Als je dan verder leest, denk je uiteindelijk toch ja, Roodehaan is bijna hetzelfde. Daar zit nauwelijks verschil tussen. En als je dan de inspraakreactie van natuurorganisaties hoort, hebben we dezelfde afweging als de Partij van de Arbeid. Waarom gaat dit dan nog wel door? Dan heb je het gevoel dat de enige reden dat we hier nog mee doorgaan, is die ambitie en dat we geen gezichtsverlies willen lijden, want we hebben nu eenmaal die ambitie. Ik denk dat dat niet goed zou zijn. Dus we moeten we goed kunnen uitleggen, waarom we dan doorgaan en welke kaders we dan nu vastleggen. De inspraakreacties hebben het nog veel moeilijker gemaakt. Natuurlijk hadden we wel verwacht dat mensen ertegen zijn, die dichtbij wonen, die veel overlast ervaren. Maar als zelfs de omwonenden die positief zijn, de oorspronkelijke voorstanders, als die ook tegenstander worden, als je daar ook geen draagvlak meer ziet. Dan wordt het wel een heel ingewikkeld proces. En als je dan zegt: ja, we willen het draagvlak gaan verwerven met zo'n participatieproces en het draagvlak gaat alleen maar van je af, dan gaat er toch echt iets niet goed. Er waren een aantal insprekers die wel de zaak hebben meegegeven, wat zij als kaders zouden willen zien liggen. Dank denk ik: pak dat dan op. Maak daar dan een kader van en stel als raad dat vast. Dus ik zou zeggen: laten we daar wat mee doen. Laten we met een aantal minimumkaders gaan werken, die door een aantal bewoners die nog wel positief zijn over windenergie, verdergaan. Want als daar niet aan kan worden voldaan, dan is hier geen draagvlak en dus ook geen basis om hier windmolens te plaatsen. Dat was ook het uitgangspunt. Anders kom je uit op wat de SP zegt, dan ben je bezig met een breder draagvlak voor al dit soort plannen, ook elders te gaan verliezen. Ik denk dat ik het daarbij laat.

02:04:49

Voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Wrede.

02:04:56

mevrouw De Wrede: Ik voer het woord namens de heer Pechler, die op dit moment bij een andere vergadering zit. Ook als de zon niet schijnt, waait het vaak wel. Dus we ontkomen niet aan windenergie. Wind op land is natuurlijk niet zonder problemen, maar wind op zee is ook te gemakkelijk gedacht. Windmolens op zee zijn ontzettend funest voor de natuur. Niet alleen voor de

vogels die ertegenaan aanvliegen, maar ook met name voor het onderwaterleven. In februari werd een groot onderzoek gepubliceerd in Science, waaruit blijkt dat geluidshinder een catastrofaal effect heeft op het leven en de ecosystemen onder water. Het geluid komt niet alleen van sonar en de scheepvaart, maar ook van de trilling van windmolens en de plaatsing daarvan. Het ontregelt de levenscyclus van dieren, hun gedrag, fysieke kenmerken en zelfs overleven wordt aangetast door menselijk geluid, funest voor de marine biodiversiteit. We hebben dus wind op land nodig en onze fractie staat er in principe ook positief tegenover de windturbines in onze gemeente. Elk van deze windmolens van twee punt twee megawattpiek, staat gelijk aan elf voetbalvelden als zonnepanelen, dat is niet niks. Maar bij zo'n gevoelig onderwerp is het van cruciaal belang, om de omgeving op de juiste manier te betrekken. Over het proces aan sich hebben wij van omwonenden positieve geluiden gehoord, maar in de uitkomst zien zij de toezeggingen en hun zorgen onvoldoende terug. Zo blijkt ook uit de tientallen ingezonden stukken en de vele inspraakreacties van vorige week. Zoals de heer van Heuven treffend zei: 'Door de burger geen partner te maken in deze ontwikkeling, te negeren na gesprekken die gevoerd zijn en niet te laten delen in het rendement van deze transitie, roepen kortzichtige politici onoverkomelijke maatschappelijke weerstand op.' Einde citaat. We zijn er nog lang niet, dus laten we het beperkte draagvlak dat er is, koesteren. We kunnen dan ook aansluiten bij de opmerkingen die door andere fracties zijn gemaakt over het coöperatief betrekken van inwoners en het laten delen van de inwoners in het rendement. Dan concreet over dit voorstel. Wij zijn blij dat de locatie Westpoort uit ecologische overwegingen is afgefallen. De enige juiste beslissing. Maar ook bij de locatie Roodehaan zijn er ernstige zorgen geuit door de werkgroep ecologie, door het Groninger landschap, Natuurmonumenten en landschapsbeheer Groningen, die zich hierbij baseren op een omvangrijk onderzoek van Sovon. Hoe kijkt het college hier tegenaan? Graag een reactie. Gesteld wordt dat onze aangenomen motie beter tien vogels in de lucht dan een op de wieken, als afgehandeld werd beschouwd. Maar daarin vroegen wij ook expliciet om het betrekken van de Vogelbescherming en dat is in de huidige stukken niet terug te vinden. Graag een reactie. Er wordt in de vervolgfase nog veel omvangrijker ecologisch onderzoek gepland. Maar als wij de huidige stand van zaken lezen, vragen wij ons af of de uitkomsten daarvan wel een gereede kans geven tot plaatsing. Zelfs bij toepassing van een stilstand voorziening en een zwarte wiek. Een kanttekening daarbij is natuurlijk wel dat de fossiele industrie een veel groter aantal slachtoffers in het dierenrijk eist. Maar toch zijn er niet betere plekken in onze gemeente denkbaar voor plaatsing, in ecologisch minder waardevol gebied, zeker sinds de herindeling. Graag een reactie. Dan de terechte kritiek van de omwonenden. Zoals u weet zijn wij zeker voor LHBT plus emancipatie, maar wij denken niet dat de regenboog windmolens daar de manier voor zijn. De landschapsvervuiling is al erg genoeg in een neutraal witte kleur. Dat de slagschaduw op nul wordt gezet, de lichthinder van eventuele obstakelverlichting wordt beperkt en de opbrengsten voor een groot deel aan de omgeving ten goede komen, lijkt ons niet meer dan vanzelfsprekend. Maar in het kader van de best beschikbare techniek, verbazen wij ons over de keuze voor tweedehands molens. Tijdens de beeldvormende sessie werd gesproken over het upgraden van de tweedehands molens. Maar Voorzitter, een iPhone acht kan je nog zo uitbreiden en refurbishen, het blijft een verouderd model. Een tweedehands molen kan toch nooit de best beschikbare en daarmee met name stilste techniek zijn? Dank u.

02:08:41

Voorzitter: Dank u wel. De heer Staijen.

02:08:44

de heer Staijen: Dank u, Voorzitter. Stadspartij ondersteunt de ambitie om uiteindelijk een CO2-

neutrale gemeente te worden. Of dat dan in 2035 zal zijn, is toch ook afhankelijk van technische en sociale mogelijkheden. Maar Voorzitter, niet tegen elke prijs. Dat past niet bij een grote stad en dat gaat ten koste van de leefbaarheid in de buitengebieden. En al die mensen daar zijn ook inwoners van deze gemeente. Voorzitter, voor windenergie moet het waaien. De meeste en krachtigste wind waait nog altijd op zee. Daar kunnen de grootste windturbines geplaatst worden die het hoogste rendement halen, zonder dat een groot deel van onze inwoners voor twintig jaar of langer continu in een overlastsituatie hoeven te leven. Bij bron, geluiden, zoef zoef lawaai en slagschaduw. Dat soort overlast is erg nadelig voor de gezondheid van mensen. Deze windverkenning heeft als resultaat dat op last van de Rijksluchtvaartdienst er geen windmolens mogen komen in Westpoort. Maar omdat het einddoel blijikbaar heiligverklaard is, moet dit dan maar binnen de gemeentegrenzen gecompenseerd worden. Dus gaat men op zoek naar nog meer locaties in ons eigen buitengebied, waar we de leefbaarheid in het dorp en op het platteland nog verder onder druk kunnen zetten voor een groen ideaal. Voorzitter, de Stadspartij zegt: 'Windmolens horen op zee.'

02:10:08

Voorzitter: Een interruptie van meneer Rebergen.

02:10:12

de heer Rebergen: Vraag aan de heer Staijen. Vorige week waren er ook insprekers die initiatieven namen voor windmolens. Hoe kijkt de heer Staijen daartegen?

02:10:21

de heer Staijen: U bedoelt het initiatief bij Thesinge? Dat komt uit de mensen zelf daar, als die in grote doeleinden hun omgeving mee kunnen krijgen, dan hebben wij daar weinig op tegen. Aan de ene kant moet ik wel gelijk erbij zeggen, dat wordt particulier door een aantal boeren gedreven, dus er is een hele kleine groep mensen die daar rijk van denkt te worden en de rest die mag. De gemeente zal daar geen garen bij spinnen.

02:10:50

de heer Rebergen: Wel dat die mensen de opbrengsten ook voor een groot deel teruggeven aan de omgeving, maar ik constateer dat het in ieder geval wel mogelijk is binnen de gemeentegrenzen.

02:10:58

de heer Staijen: Er zijn best mogelijkheden, als die mensen dat graag willen doen. Dan moeten ze hun hele omgeving erbij krijgen. U zegt dat geld wordt teruggestort, de winst bij de omgeving. Daar heb ik grote vraagtekens bij. Voorzitter, investeer in een windpark op de Noordzee. Dan verkrijgt u veel meer duurzame energie, zonder dat een deel van onze inwoners daarvoor moet betalen met hun welzijn en leef comfort. Een eventuele plaatsing van windturbines bij de Roodehaan wordt door ons dan ook resoluut afgewezen. Een heel erg slechte locatie, waar de overlast van deze machines nog eens bovenop alle bestaande hinder komt. Zodanig zelfs dat bijvoorbeeld de GGD-geluidsnormen ter plaatse overschreden zullen worden.

02:11:46

Voorzitter: U heeft twee vragen. Van mevrouw Nieuwenhout er van mevrouw De Wrede.

02:11:51

de heer Nieuwenhout: Is de heer Staijen ook ervan op de hoogte dat de GGD-normen op dit moment al worden overschreden, maar dan door het autoverkeer? En lijkt het de heer Staijen dan ook een goed idee om dan eerst de snelweg daar ter plekke, te veranderen in een dertigkilometerzone? Of is er een andere maat voor snelwegen en voor windmolens? En de tweede vraag: is de heer Staijen er

ook van op de hoogte, dat wind op zee op dit moment al zwaar wordt ingezet door het huidige kabinet en vast en zeker ook door het volgende? Dat er plannen zijn voor achtendertig gigawatt aan windmolens op zee.

02:12:28

de heer Staijen: De zee is verschrikkelijk groot, dus ook wat het rijk Roet, daar kan er best een park bij, waar de gemeente Groningen ook een aandeel in kan nemen. Dat is de eerste. Dat is gelijktijdig misschien een antwoord op de vraag van mevrouw De Wrede over de trillingen voor de vissen op zee. De zee is verschrikkelijk groot, de oceaan is nog groter. Dus daar is op kleine plekken best een kleine overlast mogelijk. Het geluid. Omdat je met het ene ding een norm overschrijdt, hoef je niet gelijk te zeggen: dan mag ik het met het andere ook. Dus het heeft geen zin om te beginnen over een rijksweg die er al ligt. Dat je dan zegt, omdat hij er al ligt en boven de grens komt, mogen we dit er nog wel bijzetten. Nee, dan maak je het probleem alleen maar erger.

02:13:26

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout.

02:13:30

mevrouw Nieuwenhout: Daar wilde ik op reageren, want het is natuurlijk wel zo, dat een opeenstapeling heel vervelend is voor de inwoners. Dat dat ook zeker moet leiden tot mitigatie. Maar u wekt nu de suggestie dat de windmolens ervoor zorgen dat de GGD-normen worden overschreden en dat is gewoon pertinent onjuist. De A7 zorgt ervoor dat de normen worden overschreden en de industrie bij Stainkoel'n ook. En de windmolens die komen daar nu nog bij, maar leiden maart tot één á twee decibel extra overlast. Dat zou dus nog weer gemitigeerd moeten worden om te zorgen dat het allemaal meevalt. We moeten hier geen foute feiten op tafel gaan leggen.

02:14:10

de heer Staijen: U geeft eigenlijk precies aan wat ik wilde zeggen: de norm wordt al overschreden. Nu door een rijksweg en door de industrie. Dan is het niet de bedoeling dat je daar nog eens een keer één a)á decibel bovenop gaat leggen, als het al overschreden is. Bovendien is decibel een logaritmische schaal, dus twee decibel is al een hele grote stap er bovenop.

02:14:34

Voorzitter: U krijgt nog een vraag van mevrouw De Wrede.

02:14:39

mevrouw De Wrede: Dank u wel Voorzitter. De zee is zo groot, daar kunnen we best nog een stukje van inpikken. Meneer Staijen, het Rijk pikt zoals mevrouw Nieuwenhout al zei, hele grote delen van de zee in voor windmolens. Daarnaast hebben we de visserij, hebben we verschrikkelijk veel vervuiling ook. Bent u op de hoogte van de enorme afname van de visstanden? Dat het daarom echt ongeoorloofd is, om ook nog eens vanuit onze gemeente, vanuit andere gemeenten te zeggen: 'Nou ja, die doelen voor de energietransitie die moeten ook wij maar in de Noordzee plaatsen? Daar moeten wij ook met de Noordzee voor aanwenden.

02:15:25

de heer Staijen: Voor zover ik weet, mevrouw De Wrede, komt de enorme afname van de visstanden in hoofdzaak door overbevissing. En een heel klein beetje nog niet eens echt door het plaatsen van windmolens. Ook andere industrieën hebben daar al een aandeel in. Maar vooral de overbevissing, dus de consumptie van vis, is op dit moment daar de boosdoener. Ik ga mijn verhaal afmaken. Het is

voor ons niet verwonderlijk dat inwoners rondom de beoogde locatie Roodehaan eigenlijk voor tachtig procent niet voor de plaatsing zijn. Tot slot, Voorzitter, onze boodschap van de Stadspartij is heel erg duidelijk: stop met het ten koste van onze inwoners najagen van korte termijn successen in de groene hobby's en neem een aandeel in een windpark op zee. Dat is duurzaam, dat levert een hoger rendement op en bovendien is het maatschappelijk aanvaardbaar. Dank u wel.

02:16:18

Voorzitter: Dank u wel. De heer Lo-A-Njoe.

02:16:23

de heer Lo-A-Njoe: Voorzitter, wij steunen het voorstel om bij Roodehaan windmolens te plaatsen. Het is wat ons betreft juist ook in het belang van de omwonenden. Ze vragen daar ook, om nu de duidelijk een besluit te nemen, ook voor hen die tegen zijn. Die helderheid is nodig. We zien vervolgens wel graag dat de omgeving, dat wil zeggen bewoners en de betrokken natuurorganisaties, voldoende tijd, ruimte en ondersteuning krijgen om zich te organiseren. We zien graag dat bewoners en natuurorganisaties een volwaardige stem krijgen in de verdere inrichting van het Windmolenpark en in het bijzonder de keuze van het type turbines. Net als de bewoners zien wij, de SP en Partij voor de Dieren noemde dat ook al, een groot verschil tussen tweedehands turbines en de uitspraak dat er state of the art technology zou worden ingezet, om de hinder te minimaliseren. Specifiek voor wat betreft de inwoners, willen we zekerheden over voldoende passieve financiële participatie en volledige zeggenschap van de besteding van de opbrengsten die aan hen worden aangeboden ter compensatie van de hinder die zij ondervinden. Want die hinder, die is er. Kortom zitten de bewoners en de betrokken natuurorganisaties meer aan het stuur in de verdere planuitwerking en laten meebeslissen over de mitigerende maatregelen. Die rol en positie van de omgeving zien we ook graag vastgelegd in een omgevingsovereenkomst, zoals de RES beschrijft en ook in het klimaatakkoord te lezen valt. Dank u wel.

02:17:43

Voorzitter: De heer Boter heeft een vraag.

02:17:44

de heer Boter: Nog een korte vraag. Kan het dan wel zijn dat je een aantal molens zou weghalen en tot een kleiner park zal komen, omdat dat de best mogelijke oplossing is voor acceptatie en planning en plaats en overlast van een park bij Roodehaan?

02:17:57

de heer Lo-A-Njoe: Ik denk niet dat het verstandig is, want dan gaan we opnieuw dat gesprek aan en geven wij ook die onzekerheid daarover. Volgens mij ligt er nu een duidelijk voorstel. Dat ondersteunen wij. Daar horen deze molens bij, dus niet opnieuw daar weer onduidelijkheid en twijfel over zaaien.

02:18:12

Voorzitter: Dank u wel. Meneer Brandenbarg.

02:18:16

de heer Brandenbarg: Maar wel over de plek en de lijn en dat soort dingen waar ze komen te staan. Want daar staan ook allerlei dingen over in dit voorstel. Maar daar wilt u dan wel, dat blijft toch ook wel een beetje onduidelijk voor mij.

02:18:28

de heer Lo-A-Njoe: Ik heb ook gelezen, inderdaad, andere lijnen. Dat vind ik wel lastig, want volgens mij ga je dan heel veel stappen terug in het verhaal. Maar de zaken die ik genoemd heb, ik snap ook vanuit de natuurorganisaties dat er echt nog wel vervolgonderzoek gevraagd wordt, om te kijken wat je kunt doen om de zeearend en andere vogels die daar vliegen toch enigszins te sparen. Ook te borgen dat mensen werkelijk kunnen meepraten en, zoals zij zeggen, gelijkwaardig aan tafel zitten. Daar gaat het mij meer om. Ik denk dat het plan weer opnieuw gaan tekenen, om een duidelijk antwoord gegeven, dat lijkt me geen goed plan.

02:19:05

Voorzitter: Dank u wel. De heer Bosch.

02:19:08

de heer Bosch: Dank u wel, Voorzitter. De urgentie is hoog. We hebben nog negen jaar, zoals al genoemd is, en de vorige generaties hebben ons met een enorm probleem opgezadeld. Wij zijn nu de politieke generatie die het mogen oplossen, maar wel met opgeheven hoofd. Daarom is het hartstikke goed dat er nu een scan is geweest, dat we hebben gekeken wat de beste plekken in de gemeente zouden kunnen zijn, en dat we nu uit zijn gekomen bij het gebied Roodehaan. Ook Student en Stad is voor een optimale invulling, zeearend detectie lijkt me helemaal geen gek idee. Er meer plekken waar de windmolens zitten en valt het heel erg mee hoeveel die stilstaan, maar je hebt geen risico dat je de schaarse zeearend raakt. Ook het minimaliseren van slagschaduw is een goed idee. Regenboogkleuren zien wij wat minder mooi in de omgeving passen. Maar dan over meebeslissen. Ik snap heel erg goed dat ook D66 daavoor pleiten. Ik denk dat het ook heel erg goed is om te zoeken naar waar dat vooral mogelijk is. Maar ik denk wel dat we daar ook niet valse verwachtingen kunnen scheppen. Want er zijn situaties denkbaar, dat inwoners graag bepaalde molens willen die veel duurder zijn, veel minder opwekken, veel meer stilstaan, dat we uiteindelijk als raad, als gemeente veel meer moeten bijleggen op dit project. Dus we moeten ons goed beseffen wat we beloven, pp het moment dat we beslissingsrecht beloven, want we kunnen niet dat beloven en het vervolgens niet waar kunnen maken, omdat we bijvoorbeeld de financiële middelen niet hebben om bepaalde zaken waar te maken. Ik denk dat het goed is om ons bewust van te zijn.

02:20:52

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Ubbens.

02:20:54

de heer Ubbens: Bedankt. Als het voorstel is: best available technology. Dat is dan toch het voorstel, dan kan je zeggen: 'Ja, mogen bewoners niet zelf over beslissen. Wat wij beslissen wordt toch niet het beste, dan is het toch gewoon de afspraak geschonden? Of zie ik dat verkeerd.

02:21:15

de heer Bosch: Ik begrijp de vraag niet zo goed. Want het CDA zegt alsof er één beste oplossing zou zijn. Een soort objectieve waarheid. Maar je kan natuurlijk aan de ene kant financiële waarheid hebben, waarbij het minder kosten oplevert, maar de andere kant ook een windmolen hebben die minder overlast voor de omwonenden zorgt. Dus het is wel degelijk een keuze. En als je daar beslissingsrecht vanuit de raad overgeeft naar de omwonenden ja, dan is dat een keuze waar we ons heel bewust van moeten zijn.

02:21:45

de heer Ubbens: Dus ik trek de conclusie die u bedoelt: de best available technology, dat kan ook hele

oude technologie zijn, maar is veel goedkoper. Dus als we het hebben over een iPhone, zegt u: 'U krijgt de beste telefoon die er op dit moment is. Dat is de iPhone zes, want die is veel goedkoper.' Dat is de bewoners een rad voor ogen draaien dan? Als we zeggen: 'Best available technology', is dat toch de modernste, zuinigste, stilste molen van dit moment? Als het dat niet wordt, dan moet je dat ook niet beloven. Ik bedoel, dat ben ik met u eens, dan moet je zeggen: 'Het wordt niet per se de beste, het wordt wel de goedkoopste.' Of we maken een afweging. Maar dan moet je niet van tevoren zeggen: 'Het wordt de beste technologie van dit moment. Ik denk dat het CDA en Student en Stad helemaal niet zo ver van elkaar weg zitten in dit gebied. Uiteindelijk gaat het erom dat we voor die bewoners iets moeten doen. Maar stel nu dat de best available technology onbetaalbaar is in dit businessplan, omdat we ook dingen voor de omgeving willen doen. Dan heb je dus iets beloofd wat je vervolgens niet waar kan maken. Dat is exact het punt wat ik wil maken. Over de kosten: het is staat mooi in het plan van, het zou kunnen dat het eerste subsidieloze windpark is. Maar dat betekent ook, dat het best wel meer kosten met zich meedraagt en het risico hebt dat de energieprijzen niet doet wat de voorspellingen zijn. Dat je als gemeente flink moet bijleggen. Kleine molens is ook echt geen cash cow. Het wijst ook aan dat er dus maar heel weinig kleine molens gebouwd worden. Dus het is wel 1 lastig punt. Als we heel erg veel opbrengsten beloven en daar ook nu al van uitgaan van: we moeten gebiedsfondsen en iedereen eromheen moet mee profiteren, terwijl het misschien helemaal niet zo'n heel rendabel project gaat worden. De conclusie van mijn verhaal: laten we geen beloftes doen aan bewoners, die we niet waar kunnen maken. Laten we eerst alle feiten op een rijtje krijgen en dan verder gaan kijken wat we voor de bewoners kunnen doen.

02:23:44

Voorzitter: De heer Boter nog een nieuw onderwerp?

02:23:46

de heer Boter: Dan zou u er dus voor zijn, dat alle windmolens komen, maar verder geen enkele maatregelen worden genomen, want dan wordt de duurzaamheidsdoelstelling gehaald. Of als die opbrengsten er niet zijn, dan gaan de windmolens ook niet door in uw beleving, omdat er dan helemaal niks kan.

02:23:59

de heer Bosch: Wat volgens mij bij iedere keuze gedaan moet worden, is dat je eerst alle feiten op tafel krijgt en dat je dan gaat kijken wat de mogelijkheid is. Wel is het zo dat Student en Stad absoluut heel erg voor het aanpakken van het klimaatprobleem is en daardoor af en toe ook harde keuzes durft te maken. Ook als dat betekent dat de direct omwonenden niet direct achter het plan staan. Dank u wel.

02:24:22

Voorzitter: Wie wil nog het woord voeren? De heer Mellies.

02:24:27

de heer Mellies: Dank u vriendelijk, Voorzitter. Het staat buiten kijf dat windenergie hard nodig gaat zijn, als we niet een aanzienlijke hoeveelheid land op willen offeren aan grootschalige zonneparken. Sterker nog, naast een veel grotere potentiële opbrengst is de beschikbaarheid van windenergie op momenten dat het even niet zonnig is, belangrijk. We moeten dus wel zoeken naar een oplossing waarin beide middelen een plek kunnen vinden. Als dan blijkt dat de locatie Roodehaan de beste optie is, dan zullen we daarin meegaan. We hebben gewoonweg een maatschappelijke opgave. Als we het doorschuiven zal het terugkomen, omdat de megawattpiek toch ergens vandaan moet

komen. We zijn het traject ingegaan met een kanskaart, een hoop mogelijke zoekgebieden in 2013. Toen stonden er ook nog andere opties: Groningen West, Reitdiepgebied, Eemshavenweg, de hele voormalige gemeente Ten Boer en zelfs Meerstad. Al zal het een volgend agendapunt waarschijnlijk wel afvallen. Intussen is de gemeente groter geworden. Regionale energiestrategie is erbij gekomen. En heel veel RES-regio's komen hier nieuwe zoekgebieden uit voort met een integraal beeld voor de hele regio, boven de gemeentegrenzen uit. Het hele speelveld is ontzettend veranderd. Toch hebben het hier over slechts twee casussen, nu nog maar een: Roodehaan. Ondanks de mogelijke compensatie, ondanks een uitgebreid participatieproces, is simpelweg duidelijk dat er geen draagvlak is. Als het college met haar zienswijze om de oren zouden slaan, dan is dat met de omvang van dat boekwerk inmiddels een poging tot doodslag. Het moet toch echt niet de bedoeling zijn, dat we in al die tijd gefilmd zijn naar wezenlijk een mogelijke optie. Bij vorige behandeling hebben we het ook al gezegd, het moet, en mag niet de bedoeling zijn dat nu de Roodehaan de enige manier is om daar onze verantwoordelijkheid te nemen in energietransitie. Ook wat wij toen gezegd hebben, dat zeggen we nu nog steeds: 'Bedankt voor de casussen, we hebben nu de uitkomsten in handen. Die stellen wij met alle plezier vast. Maar we gaan niet mee in een verdere procedure in dit gebied, niet voordat alle andere opties verder in kaart zijn gebracht.' Dank u wel.

02:26:40

Voorzitter: Ik geloof dat iedereen geweest is. De wethouder.

02:26:51

de heer Broeksma: Dank u wel, Voorzitter. Door velen van u al gezegd: onze energie-ambitie, onze routekaart 2030-2035 waarin we CO₂-neutraal wil zijn en hoe we daar onze eigen energie-opwek een plek in kunnen aangeven. Een opmerkingen van een van de commissieleden, raadsleden, is de drie warmste zomer van het afgelopen jaar. Ik las ook wel eens dat er in de afgelopen tientallen jaren, twintig à dertig jaar bijna elke zomer, de warmste zomer ooit was. Elk jaar weer was de volgende zomer de warmste zomer ooit. Misschien gebeurt dat dit jaar weer, dat dit de warmste zomer ooit zal zijn. Misschien is het ook de koudste zomer, de koudste zomer van alle zomers die nog komen. Dat betekent dat de ambitie die we gesteld hebben in die routekaart 2035 een noodzakelijke ambitie is. Een noodzakelijk ambitie om bij te dragen aan de energietransitie en de noodzaak daarvan is wat het college betreft evident. Hoe willen we dat doen? Wij als Nederland, wij als gemeente Groningen? Wind op zee wordt genoemd. Zet het maar op de Noordzee. Ik krijg net een kaartje voor: de Noordzee begint al aardig vol te raken. U gelooft dat misschien niet. Het lijkt een oneindige ruimte te zijn, maar er zijn allerlei vaarroutes er zijn allerlei windmolens al gepland, de wind op zee is al aardig vol, is ook geen onderdeel van onze ambitie.

02:28:23

Voorzitter: Mevrouw De Wrede.

02:28:25

mevrouw De Wrede: Dank u wel, Voorzitter. Ik ben blij dat de wethouder onze zorgen over het klimaat deelt. Hij zegt: 'Daarom moeten we ook ons steentje bijdrage.' Bent u het met de Partij voor de Dieren eens, dat het bouwen van zonneparken en windmolens in onze gemeente alleen bijdraagt aan de vermindering van de uitstoot van emissies, als we ervoor zorgen dat de uitstoot van emissies ook niet verder groeit? Dus als we ons er ook voor uitspreken, dat we naar een ander maatschappelijk bestel moeten waarin economische groei niet meer de belangrijkste drijfveer is.

02:29:07

de heer Broeksma: Ja, die vraag stelde u net ook. Als ik kijk naar onze routekaart, die bestaat uit drie zaken: een ervan is energie opwekken zelf. Een ander deel is, drie keer een-derde ongeveer, energie-import van buiten de gemeente. Dat kan groen gas zijn, enzovoort. En een-derde is ook is besparing, dus minder energie gebruiken. Dat zit op het thema wat u aansnijdt. Het is parallel, het is niet precies hetzelfde, maar het gaat ook over het verminderen. En als u zegt: het automatisme van groei, economische groei, dat is ook een element waarin dat strijdig lijkt te zijn met het verminderen van energiegebruik. Dus daar vinden wij elkaar. Ongeveer een-derde, een-derde, een-derde minder energie, dus isolatie, maar ook anders omgaan met de energiebehoefte. Zelf opwekken en importeren van buiten de gemeente naar binnen halen, bijvoorbeeld groengas. Zon op daken is ook gezegd. Ook dat heeft bij het college prioriteit. U kent onze zonneladder en wij willen Zon-op daken. Kan dat niet eerst? Het moet en-en. En Zon op daken, alsnog wind op land, alsnog zon op land. Het kan niet alleen zonder bladzijde...

02:30:20

Voorzitter: De Heer Brandsma.

02:30:27

de heer Brandsma: Dank. Natuurlijk moet het en-en, maar het punt is, het gebeurt niet en-en. We hebben nog geen strategie van dit college om echt iets met zon-op alle daken te doen. De wethouder heeft nog steeds onze motie om zonnepalen op alle corporatiedaken te zetten niet uitgevoerd. De wethouder heeft nog geen strategie om energiegebruik van bedrijven te verminderen. Ik snap wel dat het moeilijker is maar het gaat om wat je vraagt van mensen en waar je moet beginnen. Dat begrijpt u toch wel? Dat is toch veel strategischer? Om dat idee, dat u hier maar op de valreep van uw college nog even uw eigen plannetjes aan het binnenhalen bent, te voorkomen. Dan bent u het toch met de SP eens dat dat veel beter is voor het draagvlak?

02:31:18

de heer Broeksma: Met zon-op daken lopen wij voor op schema, met de bedrijfsverenigingen zijn we bezig om daar de energiebehoefte te verminderen en daar ook de energietransitie vorm te geven. Groningen werkt slim, u kent het. We gooien er veel geld achteraan en daar participeren we in op een goede manier. Voor een aantal partijen nog even wind en zon. Er wordt gezegd: de wind waait ook 's nachts en de zon heb je alleen maar overdag nodig, terwijl je juist 's avonds het licht wilt laten branden. Het klopt inderdaad dat de wind ook effectiever is dan zon, juist omdat de netcapaciteit daar anders aangesproken wordt: op een heel zonnige dag is het vaak windstil, enzovoort. Dus dat zijn mooie complementaire manieren van windenergie opwekken.

02:32:05

de heer Broeksma: Een aantal partijen heeft gezegd: participatie, zeggenschap, mitigatie en compensatie. Hoe regelt u dat? Dat gaan we goed regelen en daar komen we bij u terug. Maar partijen zeggen ook, dat heeft u ook gelezen in de beide boekjes: Neem nu eerst het besluit, zodat we weten waar we aan toe zijn, en kom dan bij ons terug. Dan kunnen we het hebben over thema's als de inpassing, de mitigatie, de compensatie, slagschaduw, u heeft het gehad over het tweedehands windmolens of niet, de kleuren die ze moeten hebben, het geluid wat ze eventueel maken. Dat zijn nou net dingen die je met die omwonenden, met de directbetrokkenen wilt bespreken. Dus misschien past het wel niet om hier als raad daar uitpraken over te doen. Laat dit nou precies een van de onderdelen zijn van het participatieproces wat na het basisbesluit genomen zal worden.

02:32:55

de heer Broeksma: U zegt ook, de gevoelens van de insprekers en de gevoelens van de mensen die in beide gebieden wonen. In de verkenning is dat helder naar voren gekomen, we draaien er ook niet omheen. We hebben twee magazines, twee boekjes uitgegeven, het blauwe en het gele boekje als finale boekje. Bijna iedereen komt aan het woord, alle meningen komen naar voren. Dus het is geen geheim dat veel mensen in de directe omgeving het eigenlijk niet willen. Dus dat is eigenlijk een uniek proces ook geweest, u hebt het me vorige week horen zeggen. In de verkenning is dit ook gewoon helder naar voren gekomen. Wat dat betreft is dit een onderdeel van een afweging die u later moet maken.

02:33:37

Voorzitter: De heer Ubbens.

02:33:39

de heer Ubbens: De wethouder geeft inderdaad toe dat het belangrijk is maar ik zit ook te kijken naar, je ziet ook in het proces dat participatie ertoe heeft geleid dat het draagvlak alleen maar minder wordt. Dus in plaats van dat eraan gewerkt is en dat het beter wordt, wordt het met al die inspraak alleen maar minder. Hoe duidt de wethouder dat dan en wat zegt dat dan over de toekomst? Moeten we daar dan nu niet iets mee? We gaan nu verder maar wat geeft ons dan het idee: ja, dat gaat wel weer terugkomen. Dat zie ik niet helemaal.

02:34:09

de heer Broeksma: Beide omgevingen gaven aan: neem nu het besluit zodat we weten waar we aan toe zijn. De energie lekte weg. Er waren in het begin, het proces loopt al anderhalf jaar en heeft ook een paar ton gekost, u weet het. De fysieke bijeenkomsten en de participatie die daar plaatsvond, en ook het eerste boekje dat op dat moment verscheen. Vervolgens door corona is de hele dynamiek van de vergadering is anders geworden, zonder meer een feit, ook de enquête heeft daar een andere vorm gekregen dan we gedacht hebben. De vraag is: neem nu het besluit zodat we met volle energie en u zag ook vorige week bij de insprekers mensen die zeggen: wij willen graag, doe het niet of doe het lokaal. Geef ons een stem en laat ons participeren in het geheel. Het zijn ook mensen die verstand van zaken hebben. Geef ons ondersteuning in dat wij de goede vragen en de goede afweging kunnen maken, gaan we allemaal doen. We willen dat op een goede manier doen.

02:35:04

de heer Broeksma: Ik denk dat het participatieproces of het zeggenschapsproces we weten eigenlijk alle gevoelens en alle weerstand, maar ook de ondersteuning die hebben we goed in beeld. En uiteindelijk is dat draagvlak, het gebrek aan draagvlak of de wens om te participeren in het vervolgtraject een deel van de afweging die u moet maken. Meneer Ubbens, u hebt het net over bedrijventerreinen of appartementengebouwen of hoe dan ook. Het zou kunnen dat daar ook direct omwonenden anders tegen aandenken. Maar uiteindelijk is het een afweging van een groter geheel en dat gaat over een groter geheel van de hele gemeente. Het gaat ook over de afweging van: hoe gaan we om met de toekomst, onze kleinkinderen? U hoort mij daar wel eens over praten.

02:35:46

de heer Broeksma: Die afweging, dat is aan u om die finale afweging te maken. Het college denkt dan ook, net werd gezegd: het is een doordenderend proces, dat we de beide gebieden die u destijds als raad heeft aangewezen, dat we die beide bekeken hebben. Beiden hebben we goed bekeken op technische haalbaarheid en de netcapaciteit maar ook ecologische aspecten, op financiële aspecten en op de participatie van de omgeving en het draagvlak. Het is een heel verhaal en eigenlijk zeggen

we: Westpoort niet. Dus als iemand zegt: dit is een doordenderend proces waarbij de uitkomst van tevoren vaststaat en dat is dus beslist niet het geval, omdat we ook zeggen dat Westpoort niet... Uiteindelijk zeggen we en doen we het voorstel niet voor negen, maar voor zes windturbines. Dat is nog minder dan de helft van de ambitie die ook in de routekaart 2035 staat.

02:36:33

Voorzitter: Een vraag van de heer Mellies.

02:36:37

de heer Mellies: Dank u wel, Voorzitter. Ik hoorde de heer Broeksma nu zeggen dat er dus wel degelijk een keuze te maken is, maar er waren twee keuzes en nu is er maar één keuze en hij wil ook daarmee zeggen dat het ook een prima keuze is als we nu zeggen: we doen nul opties want we gaan terug naar de tekentafel.

02:36:54

de heer Broeksma: Dat had de uitkomst kunnen zijn van deze verkenning omdat we gekeken hebben naar ecologie, we hebben gekeken naar technische haalbaarheid, we hebben gekeken naar de aanvliegroutes vanaf het vliegveld Eelde uiteindelijk, we hebben gekeken naar de financiële haalbaarheid, we hebben gekeken naar alle aspecten. De uitkomst had inderdaad kunnen zijn: op beide locaties is dit geen haalbare kaart, maar wij denken dat Westpoort, en je zou nog kunnen redeneren dat het eigenlijk nog wel net past binnen alle wettelijke eisen die er zijn, ook ecologisch. Maar we zeggen: dit is niet de goede uitkomst die we willen. In Roodehaan ligt het verhaal anders en we denken dat daar de uitkomst zo is dat het basisbesluit daar genomen kan worden en verdere afweging of participatie, zeggenschap, mitigatie en compensatie, gebiedsfonds om dat nu met de bevolking en de omwonenden op te pakken.

02:37:41

de heer Broeksma: Uiteindelijk komen we daar bij u terug, ook als de MER natuurlijk afgerond is. Daar zijn keuzes gemaakt over refurbished of niet. Ik kan u vertellen dat, als het gaat over de geluidswal refurbished, dat de geluidsbelasting daar identiek is, net zo stil als nieuw. Of er wel of geen kleuren moeten zijn, slagschaduw... Zet dat stil of niet, een zeearend detector of allerlei andere mogelijkheden, die zwarte wijk, we doen mee aan een internationaal experiment, een internationaal onderzoek over die zwarte wijk, geïndiceerd vanuit Noorwegen, daar sluiten we bij aan om te kijken: is dat nou wat we willen? Is dat goed voor de vogels maar is dat misschien vervelend voor mensen? Daar kunnen we onderzoek naar doen en daar doen we aan mee. Laat die bewoners nou die keuzes maken als het daarover gaat en laten wij dat nou niet in de raad alvast voorbeslissen.

02:38:34

de heer Broeksma: Voorzitter, er is gevraagd naar de initiatieven Thesinge en Klein Martijn die vorige week binnen zijn komen. Daar is al contact mee gelegd, ook met de provincie omdat de provincie daar ook natuurlijk iets van te vinden heeft. Op zich interessante concepten. De vraag die de heer Staijen ook stelt: is het nou zo dat een kleine groep er dan met de winst van doorgaat? Een paar boeren die wat hectares bij elkaar leggen, dat lijkt me niet de bedoeling. Het is ook niet de intentie van die mensen maar nogmaals, daar bent u ook weer bij hoe dat gaat.

02:39:05

de heer Broeksma: Ecologische gevolgen. Ja, er wordt natuurlijk nu een MER gemaakt en we kunnen zelf ook hogere ambities stellen dan die MER. Eigenlijk, als u ons boekje goed gelezen heeft, ons magazine, is dat ook eigenlijk wat we van plan zijn. We zeggen ook: eerst mitigatie en dan

compensatie. Dus die slagschaduw, u zou kunnen zeggen: u heeft last van slagschaduw, maximaal mag dat zes uur per jaar, hier een pot geld en dan verder niet meer zeuren. Of je kunt zeggen: we zetten die slagschaduw, de stand van de zon ten opzichte van je huis is natuurlijk allemaal precies te berekenen, dus je weet wanneer de zon naar binnen gaat schijnen, op dat moment kun je de bewuste turbine of de turbines uitzetten, dat scheelt één à anderhalf procent opbrengst per jaar. Dat is een afweging die je kunt maken. Wij zeggen, en dat heeft u ook in het voorstel kunnen zien: eerst mitigeren en dan compenseren. Eerst voorkomen dat er overlast ontstaat en de overlast die niet te voorkomen is, daar kun je tegen compenseren.

02:40:02

Voorzitter: De heer Boter.

02:40:05

de heer Boter: Dat kan toch ook andersom? Want je zou kunnen zeggen: als je goed wilt participeren... Zodra je wat ervoor terugkrijgt wordt de acceptatie groter, dus dan neem je je verlies dat je ook overlast hebt. Dat lijkt mij een logischere stap dan de stappen die nu worden voorgesteld. Toch?

02:40:23

de heer Broeksma: De overlast van slagschaduw kun je voorkomen.

02:40:29

de heer Boter: Stel, een dorp als Engelbert heeft een grote wens voor een bepaald bos. Als dat er zou komen, dat zou de acceptatie van de windmolens het meest dichtbij brengen en dan wordt de overlast van slagschaduw mogelijk geaccepteerd terwijl er iets tegenover staat wat ze heel graag willen. Dus volgens mij moet dat openblijven of je eerst gaat mitigeren of het andere eerst gaat doen. Dat hangt af van de inspraak en de participatie, welke keuzes je daarin maakt.

02:40:52

de heer Broeksma: Dat zou een mooi gesprek zijn met omwonenden, om daarnaar kijken.

02:40:55

de heer Boter: Ja, inderdaad.

02:40:57

de heer Broeksma: Ik vind trouwens wel dat u daar zelf ook iets over kunt zeggen. Als u zegt: de bewoners zoals de zeearend detector, laat de sterren maar zitten, dan hebben we minder geld om te verdelen. Ik vind dat we als gemeente daar ook een standpunt kunnen innemen en zeggen: een zeearend detector- ik noem maar een voorbeeld- die moet er wel komen.

02:41:15

de heer Boter: Dat gesprek moet er inderdaad wel zijn en daar zitten ook randvoorwaarden aan vanuit de gemeente, dat belang moet ook meegewogen worden.

02:41:20

de heer Broeksma: Zo is dat, ik denk dat wij hetzelfde denken. Er is concreet gevraagd naar de Vogelbescherming, om die te betrekken. Ze zijn wel uitgenodigd maar ze zijn niet aangeschoven bij de gesprekken. Dat is dan hun keuze waar ik verder niks aan kon doen. Volgens mij heb ik zo alle vragen en opmerkingen behandeld. Eigenlijk als het gaat over -misschien nog richting D66- de passieve financiële participatie, om gegevens en ook overeenkomsten, we gaan met de mensen in gesprek en wat daar uitkomt dat komt natuurlijk ook hier weer op tafel. Dat is anders dan bij een

commercieel bedrijf waar de aandeelhoudersvergadering uiteindelijk over de machine beslist. U bent het, dus als u het principebesluit neemt dan gaan die gesprekken tot stand komen.

02:42:04

de heer Broeksma: Het geluidspunt nog even: als de keuze een bos is of de keuze is bijvoorbeeld stil asfalt op de A7 zodat de totale geluidsbelasting naar beneden gaat, die kans is er, dus dat het geluid niet meer wordt maar het geluid minder wordt. Het is een rijksweg en Rijkswaterstaat zal er niets aan doen want het is allemaal binnen de normen maar dit betekent wel dat bijvoorbeeld stil asfalt aangelegd zal kunnen worden. Als dat de uitkomst is van de gesprekken met de omwonenden of zij willen toch liever een bos of toch liever weer wat anders, dat is precies het gesprek wat plaats moet vinden. Het geluid van de A7 dat nou eenmaal een feit is, daar hoeven wij niet bij neer te leggen, dit biedt kansen daarvoor. Uiteindelijk maken wij die afspraken en dat leggen we vast en uiteindelijk komt het terug bij uw Raad, want er zijn natuurlijk ook de financiële consequenties. We hebben het net gehad over het Fonds Energietransitie, dus stil asfalt betekent ook iets voor het rendement, het resterende rendement voor de gemeente wat in het fonds zou kunnen landen zodat de rest van de 230 duizend inwoners daar plezier van kan hebben. U gaat daarover, uiteindelijk komt het terug bij u.

02:43:08

Voorzitter: Ik wil graag naar de afronding maar ik zag nog een paar vingers voor een korte vraag. De heer Rebergen eerst.

02:43:13

de heer Rebergen: Dank u wel, Voorzitter. Goed om te horen dat het gesprek met inwoners zo breed wordt ingegaan en er nog allerlei mogelijkheden zijn. Ook in Westpoort is dat gesprek met inwoners er al geweest en er zijn een aantal punten op tafel gekomen. Wat doet de gemeente daarmee?

02:43:32

de heer Broeksma: Voorzitter, dank u wel. Ik had het niet in mijn reactiebriefje, ik had het wel opgeschreven. Dat is eigenlijk ook de winst van het proces geweest en dat hebben we bij beide partijen, bij beide plekken eigenlijk wel gemerkt. Hier speelt meer dan alleen windmolens die er dan wel of niet moeten komen. Wij hebben hier in Westpoort, dat is helder naar voren gekomen, daar is meer aan de hand over dat industriegebied waar allerlei zaken gebeuren die we liever niet hebben. Verkeersissues, veiligheidsissues, dat is opgepakt. We pakken dat op, als het gaat over overlast, drugsoverlast bijvoorbeeld met de politie is dat opgepakt. Verkeer kijken we naar, we zijn ook met de Suikerunie, met Cosun Beet in gesprek over de verkeersafwikkeling, dus er is een omgevingsmanager daar benoemd die die punten ook met Westpoort, met Hoogkerk, de Poffert, in dat gebied oppakt. Dat is expliciet opgenomen.

02:44:27

Voorzitter: Dank u wel, de heer Ubbens.

02:44:30

de heer Ubbens: Even ter verduidelijking: de wethouder zei iets over randvoorwaarden of dingen die je als gemeente wel of niet wilt vastleggen van tevoren. Roept u de Raad op om een aantal van die dingen wel vast te leggen, om duidelijkheid te bieden of roept u op om dat niet te doen zodat er met bewoners een open gesprek kan zijn over al die keuzes die gemaakt kunnen worden? U gaf net iets aan over een zeearend detector, wel of niet willen. Is dat nu vastgelegd, dat dat moet of mogen we gewoon zelf kiezen? Mij was dat een beetje onduidelijk geworden nu.

02:44:59

de heer Broeksma: Uiteindelijk komt het in een totaalplaatje. Ik verwacht uit dit voorbeeld dat gekozen zal worden om die zeearend detector gewoon te installeren en om de slagschaduw te mitigeren maar het zou kunnen dat je zegt: "Slagschaduw, laat maar zitten, dat is zes uur per jaar of dat is de norm en in dit geval zal het misschien wat minder zijn, dus laat dat allemaal maar zitten en we kiezen voor andere opties. De vraag is eigenlijk ook aan u: wilt u dat van tevoren inkaderen? Deze keuze kunt u wel maken en deze keuze kunt u nog niet maken.

02:45:33

de heer Broeksma: Mijn voorbeeld is dan de kleur van de tribunes. Wat je daar verder ook van vindt, is dat de enige keuze of zijn er nog meer keuzes mogelijk? Ik denk, waar het om gaat is dat de randvoorwaarden, richt een goed participatief proces in als het gaat over zeggenschap, over de inpassing, als de zeggenschap gaat over de mitigatie, als de zeggenschap gaat over de compensatie, als het gaat over zeggenschap, betrokkenheid bij de actieve financiële participatie, kan ik een aandeel nemen als energiecoöperatie van de omgeving, kan ik een aandeel nemen in die zes windmolens of windturbines die er komen? Bij de passieve financiële participatie gaat het over een gebiedsfonds, dat proces willen we goed inrichten en die uitkomst komt uiteindelijk bij u te liggen.

02:46:21

Voorzitter: Ja, ik heb nog de heer Brandenburg en mevrouw De Wrede. Eerst de heer Brandenburg.

02:46:26

de heer Brandenburg: Voorzitter, dank. Ik zou niet de wethouder alsnog vragen om te reflecteren op zijn eigen blijf van empathie maar hij vraagt hier nu wel aan de Raad een soort vertrouwen. Dat gaan wij goed regelen en daarover komen we bij u terug. Dan constateer ik als volksvertegenwoordiger dat het vertrouwen gedurende het participatieproces niet is toegenomen maar is verminderd. Dan constateer ik dat er niks gedaan is met de eisen die wij al bij het begin van de windverkenning hebben neergelegd, dan constateer ik dat bewoners zeggen: "Ik herken er niks van onze inspraak terug in het raadsvoorstel dat voorligt." Dan vraagt de wethouder nogal wat en dan vraag ik me af: moeten we niet toch het voorstel wat hij nu doet een beetje herzien met elkaar? Heel eerlijk gezegd, Voorzitter, mijn fractie heeft er geen enkel vertrouwen in dat deze wethouder dit goed gaat regelen.

02:47:15

Voorzitter: Ik geloof niet dat u daarop wilt reageren. Mevrouw de Wrede.

02:47:18

mevrouw De Wrede: Dank u wel, Voorzitter. Ondanks al die grote zorgen van die natuurclubs zal ik maar zeggen, begrijp ik dat dit college toch wel door wilt gaan met de windverkenning nabij de locatie Roodehaan en dat deze wethouder zegt: "Wel of niet een zeearend detector, dat hoeft voor ons ook niet per se. Begrijp ik goed dat voor deze wethouder windmolens hier acceptabel zijn, ook zonder zeearend detector? Nu zal ik de eerste zijn om te zeggen dat zeearend detectoren waarschijnlijk instrumenten zijn die er weer bij worden gesleept om plannen lekker door te kunnen laten gaan. Maar toch graag een antwoord van de wethouder op mijn vraag.

02:48:09

de heer Broeksma: Wat ik lees in het voorstel: eerst mitigeren en dan compenseren, dus mitigatie hoort bij voorkomen dat er schade optreedt of dat een zeearend er tegenaan vliegt, voorkomen dat slagschaduw optreedt. Eerst mitigatie en compensatie, dat zou mijn standpunt zijn.

02:48:26

Voorzitter: Dan heb ik de heer Mellies nog.

02:48:30

de heer Mellies: Dank u wel, Voorzitter. We hebben het toch heel veel over hoe wij het in gaan passen in Roodehaan, terwijl mijn woorden vooral gingen over of het in Roodehaan moest komen te staan. Er waren in het begin van de windverkenning een hele hoop verschillende opties die openstonden. Ik zou toch de wethouder willen vragen: wat is er eigenlijk gebeurd met die andere opties? Liggen die nog steeds op tafel? Kunnen we er ook voor kiezen om die verder te onderzoeken of moet dit hem worden?

02:48:57

de heer Broeksma: Wat ik net aangaf is dat de ambitie die in de routekaart 2035 staat groter is dan zes windmolens, ook groter dan negen windmolens. Dat betekent wel dat op het moment dat we dit hebben vastgesteld, u heeft twee gebieden aangewezen als zoekopties, Westpoort en Roodehaan dus daar heeft u nu de uitkomst van die verkenning. Voor de overige ambitie van wind, er was een initiatief vanuit Thesinge voor twee windmolens, als ik het goed heb wil Klein Martijn dat. Dat betekent dat we ons moeten heroverwegen, ook omdat de gemeente nu anders vorm heeft, over hoe we omgaan met de overige ambitie. U noemt een aantal gebieden die eerder genoemd zijn, dus er zouden andere gebieden bij kunnen komen. We gaan op zoek naar de meest kansrijke gebieden om de noodzakelijke ambitie te kunnen realiseren.

02:49:52

Voorzitter: Dank u wel. Ik wil wel echt afsluiten. Wat de wethouder ook zegt, het roept weer een reactie op. De heer Lo-A-Njoe nog.

02:49:59

de heer Lo-A-Njoe: Dank u, Voorzitter. Ik wil het toch wel graag helder krijgen, want ik hoor de wethouder zeggen: "Eerst mitigatie, dan compensatie en daar achteraan komen dan eventueel rendementen voor een fonds bijvoorbeeld." Maar ik hoor ook zeggen: "Als we het laten aan de inwoners, dan kiezen zij misschien niet voor mitigatie en wel voor meer compensatie." Maar is er niet zo dat voor de compensatie gewoon een vast percentage, bijvoorbeeld gekoppeld aan een gedragscode die daarvoor is, wordt gehanteerd en dat mitigatie een apart deel is, zodat het dus geen communicerende vaten zijn? Want dat beïnvloedt het keuzegedrag van bewoners natuurlijk wel. Maar die zeearend praat niet mee. Even voor de helderheid: is de mitigatie eerst en dan het vaste percentage compensatie? Begrijp ik dat goed? Dat hoop ik eigenlijk.

02:50:47

de heer Broeksma: Ja, wat u net in de vorige discussie ook zei, het moet onderdeel zijn van de businesscase, de mitigatie en compensatie. Dus ja, wat u zegt is correct, wat u denkt is correct. Uiteindelijk is er een rendement en dan heb je over het gebiedsfonds en het gemeentelijk aandeel wat naar het energietransitiefonds zou kunnen gaan.

02:51:07

de heer Lo-A-Njoe: Begrijp ik u dan goed dat u zegt dat mitigatie en de kosten daarvoor en compensatie geen communicerende vaten zijn? Dus dat er minder compensatie overblijft als er meer gemitigeerd wordt?

02:51:18

de heer Broeksma: Dat klopt. Compensatie, individuele compensatie. Ja, dat klopt hoor. Een gebiedsfonds is dan weer anders want dat zou uit het amendement moeten.

02:51:30

Voorzitter: De griffier wees mij er net op dat wij het vorige agendapunt niet hebben afgerond met een beslissing hoe wij daarmee verdergaan. Het is een collegebrief en we hebben onze wensen en bedenkingen kunnen geven. Is het daarmee voldoende of is er behoefte om daar in de Raad nog een vervolg aan te geven? Nee? Goed.

02:51:51

de heer Lo-A-Njoe: Voorzitter, ik wil nog wel met mijn fractie overleggen, wij overwegen mogelijk een motie.

02:51:57

Voorzitter: Waar zou die motie nog over moeten gaan?

02:52:00

de heer Lo-A-Njoe: Die gaat over het begin van mijn woordvoering, namelijk de mate waarin er een verschil is in de manier waarop we kijken naar financiële participatie van omwonenden.

02:52:12

Voorzitter: Dan noteren wij die nog als motie. Over de windverkenning, is er behoefte aan voortzetting in de raad? Ik zie instemmend geknik. Wat zijn dan nog de discussiepunten? Dan kunnen we ons daar ook op voorbereiden.

02:52:29

Raadslid: Wij overwegen een motie en die zal gaan over het kader voor de participatie van omwonenden.

02:52:36

de heer Lo-A-Njoe: Dat strookt wel aardig met het idee. Of de inhoud hetzelfde wordt, dat weten we niet maar het zal wel over participatie gaan.

02:52:43

Voorzitter: Het gaat over de participatie. Mevrouw de Wrede wapperde ook nog.

02:52:48

mevrouw De Wrede: Ik denk dat wij een motie gaan indienen om geen windmolens te plaatsen bij Roodehaan.

02:52:55

Voorzitter: Dit is een raadsvoorstel, dus dat gaat dan naar discussie, denk ik. Dan stel ik voor dat wij heel kort even pauzeren, vijf minuten, dan gaan we daarna verder. Vijf minuten schorsing.